

Katarzyna Pronobis

koordynator projektu SYSCOM w Polsce
Stowarzyszenie TRATWA, Wrocław
e-mail: kpronobis@tratwa.org

Europejskie Ramy Kwalifikacji a kształcenie zawodowe w podmiotach integracji społecznej

Czy polskie i europejskie podmioty integracji społecznej są przygotowane do tego, aby każdy dokument potwierdzający kwalifikacje zawierał odniesienie do Krajowych i Europejskich Ram Kwalifikacji? Do roku 2012 taka adnotacja powinna widnieć na każdym oficjalnie wydanym certyfikacie.

Europejskie Ramy Kwalifikacji – czym są i czemu mają służyć?

Stworzenie oraz wdrożenie narzędzia, jakim są Krajowe Ramy Kwalifikacji (KRK) mające odniesienie do Europejskich Ram Kwalifikacji (ERK)¹, jest dla krajów UE dobrowolne. Ramy te to zestawienia opisów kwalifikacji opartych na efektach uczenia się obejmujące wszelkie formy kwalifikacji oraz cały zakres ich poziomów. W grudniu 2006 roku Polska wyraziła intencję ich stworzenia – obecnie trwa proces ich projektowania. U podstaw tej decyzji leżało *Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*².

Europejskie Ramy Kwalifikacji są wspólnym europejskim systemem odniesienia, który ma powiązać Krajowe Systemy i Ramy Kwalifikacji państw Unii Europejskiej. W ERK wyszczególnionych jest 8 poziomów wiedzy, umiejętności i kompetencji opisujących efekty uczenia się. Obejmują one kształcenie ogólne (od poziomu szkoły podstawowej) i kształcenie osób dorosłych, kształcenie i szkolenie zawodowe oraz kształcenie wyższe (do poziomu studiów doktoranckich), uwzględniając kwalifikacje uzyskane zarówno drogą kształcenia formalnego, jak i pozaformalnego oraz nieformalnego³. Każdy z poziomów powinien być możliwy do osiągnięcia za pomocą dowolnej z wymienionych powyżej ścieżek kształcenia. Może to mieć szczególnie znaczenie dla osób, które nie posiadają dyplomów kształcenia formalnego, a niejednokrotnie posiadają umiejętności nabyte poprzez tzw. doświadczenie życiowe, a które to osoby są często beneficjentami podmiotów integracji

społecznej. W praktyce system ten ma spowodować, że kwalifikacje i systemy ich nadawania staną się bardziej czytelne, co pomoże osobom uczącym się i pracującym nie tylko sprawnie podejmować naukę i pracę w krajach UE, ale i zmieniać pracę lub instytucję edukacyjną we własnym kraju⁴.

Krajowe Ramy Kwalifikacji – zrealizowane projekty i bieżące działania

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet III: *Wysoka jakość oświaty*, Działanie 3.4. *Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie*, Poddziałanie 3.4.1. *Opracowanie i wdrożenie Krajowego Systemu Kwalifikacji – projekty systemowe*), powstaje obecnie raport opracowywany przez Zespół Ekspertów zaangażowanych w realizację projektu systemowego MEN pn. "Opracowywanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy w Polsce oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji". Zakończenie prac planowane jest na koniec 2009 roku. Raport ten, po jego akceptacji, będzie miał charakter oficjalny. Wtedy także przeprowadzona zostanie ogólnopolska kampania informacyjna – wydane zostaną ulotki i broszury, stworzona zostanie strona internetowa oraz odbędą się spotkania informacyjne.

W latach ubiegłych realizowane były już projekty dotyczące szkoleń i kwalifikacji zawodowych, m.in. w latach 1998–2004 ze środków PHARE (z inicjatywy MPiPS, MEN oraz MGIP) oraz w latach 2006–2007 ze środków EFS w ramach projektu MPiPS. W sumie powstały opisy 240 krajowych standardów kwalifikacji zawodowych dla wybranych specjalności. Są one dostępne w internetowej bazie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zawierającej również technologię szkoleń, pod adresem: www.standardyiskolenia.praca.gov.pl.

Projekt SYSCOM – cele, bieżące i planowane działania

Ponadnarodowy Projekt SYSCOM (*Systematic Competency Documentation in Social Integration Enterprises*)⁵ wychodzi naprzeciw potrzebie dostosowania krajowych systemów opisywania i nadawania kwalifikacji zawodowych do europejskiego procesu, aby móc jak najlepiej wykorzystać możliwości, jakie proces ten ze sobą niesie. Projekt jest współfinansowany przez Komisję Europejską, w ramach programu *Uczenie się przez całe życie*, i stanowi partnerstwo organizacji z Flandrii (Belgii), Austrii, Niemiec i Polski oraz współpracuje z Europejską Siecią Przedsiębiorstw Integracji Społecznej (*European Network for Social Integration Enterprises – ENSIE*). Rozpoczął się w styczniu 2009 r. i potrwa do grudnia 2010 r.

Grupą docelową Projektu są podmioty integracji społecznej, np.:

- instytucje prowadzące warsztaty społeczne w Belgii,
- zakłady integracji społecznej i kwalifikacji w Niemczech,
- przedsiębiorstwa integracji społecznej w Austrii,
- różne podmioty w Polsce (głównie działające w ramach III sektora, czyli organizacje pozarządowe, lub o zbliżonej charakterystyce) oferujące działania mające na celu integrację zawodową oraz podniesienie kwalifikacji osób doświadczających trudności w funkcjonowaniu na otwartym rynku pracy.

Celem Projektu jest zarówno informowanie podmiotów integracji społecznej oraz instytucji z nimi współpracujących o postępach w planowaniu i wdrażaniu ERK / KRK jak i, co bardzo istotne, włączenie ich do europejskiej dyskusji na temat standardów szkoleń zawodowych i certyfikacji umiejętności uczestników. Dzięki temu zaangażowane w działania projektowe podmioty, mają możliwość wypowiedzenia się jeszcze na etapie planowania ERK / KRK na temat ich kształtu, czyli szans i zagrożeń w odniesieniu do swojej działalności.

W Projekcie zaplanowano wykonanie trzech analiz. Dokonaniu pierwszej analizy, przeprowadzonej w tym roku w maju, służyła runda spotkań, podczas których zebrano informacje na temat rodzaju organizowanych szkoleń i funkcjonujących systemów nadawania kwalifikacji w podmiotach integracji społecznej. W kolejnej analizie, zaplanowanej na listopad i grudzień 2009 r., zebrane i porównane zostaną informacje dotyczące systemów lub metod dokumentowania kwalifikacji. Ostatnia analiza ma za zadanie zbadać poziom wiedzy z zakresu ERK / KRK. Poza tym odbywają się spotkania informacyjne i doradcze w każdym z krajów partnerskich Projektu oraz spotkania ponadnarodowe partnerów. Planowane jest też stworzenie metodologii treningowej dotyczącej ERK / KRK dla pracowników i beneficjentów podmiotów integracji społecznej.

W ramach pierwszej analizy badano m.in. tło edukacyjne beneficjentów oraz rodzaj oferowanych dokumentów potwierdzających kwalifikacje (przez kogo i w jakiej formie wydawane, o jakim stopniu uznawalności – regionalnym, krajowym, europejskim?). Ze strony polskiej w badaniu udział wzięły dwie spółdzielnie socjalne, centrum integracji społecznej oraz stowarzyszenie realizujące projekt z zakresu integracji zawodowej osób bezrobotnych. Mimo ogólnego zainteresowania tematyką, wszystkie ankietowane podmioty wskazywały problemy, z jakimi borykają się w swojej codziennej działalności (braki kadrowe i finansowe), jako powód tego, że kwestia określania poziomu wiedzy, umiejętności czy kompetencji indywidualnego beneficjenta pozostaje na dalszym planie. Certyfikaty otrzymywane po zakończeniu szkoleń wewnętrznych zawierają zazwyczaj jedynie informację o liczbie godzin

oraz tematyce kursu – są więc zorientowane na treść a nie na ocenę efektu, czyli umiejętności osoby szkolonej. Jedynie niektóre certyfikaty z kursów – takich jak szkolenia: językowe, na operatora wózka widłowego czy z zakresu obsługi kas fiskalnych – i egzaminów, przeprowadzanych zazwyczaj przez organizacje zewnętrzne, zawierają ocenę poziomu danej kwalifikacji lub jej opis.

Reasumując, należy stwierdzić, że realizacja Projektu SYSCOM ma na celu ustalenie, jakie działania należy podjąć, aby przygotować się do procesu opisywania i uznawania kwalifikacji zgodnego z ERK / KRK. Uczestniczącym w spotkaniach i analizach podmiotom dana jest jednocześnie możliwość wskazania trudności mogących wystąpić przy wdrażaniu tego narzędzia w tak specyficznych placówkach kształcenia, jakimi są podmioty integracji społecznej.

Więcej informacji o Projekcie, bieżące wyniki analiz i inne opracowania oraz dodatkowe komunikaty i linki znaleźć można na anglojęzycznej stronie internetowej Projektu – www.syscomproject.eu (niektóre opracowania dostępne są również w języku polskim i niemieckim) lub na stronie Stowarzyszenia TRATWA – www.tratwa.org Wszelkie pytania i komentarze proszę kierować bezpośrednio do autora tego artykułu. Z chęcią poznam Państwa opinię oraz udzielę dodatkowych informacji.

---

¹ Więcej informacji na stronie Komisji Europejskiej – www.ec.europa.eu/dgs/education_culture.

² *Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (Tekst mający znaczenie dla EOG)*. Dz. Urz. 2008/C 111/01. Dostęp online – <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:PL:PDF>. Ostatni dostęp: 03.11.09.

³ Więcej informacji na temat definicji rodzajów kształcenia w: *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013*. Warszawa: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2009. Dostęp online – www.efs.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/89/Szop_nowelizacja_1_6_2009_POKL.pdf. Ostatni dostęp: 03.11.09.

⁴ *Europejskie ramy kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK)*. Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury, 2008. Dostęp online – http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/broch_pl.pdf. Ostatni dostęp: 03.11.09.

⁵ Ten Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.